

باب تشکیلات فواید عامه رای کلی آنهم داده شد و آن رای کلی تجزیه کرد فواید عامه را از معارف و این قانون که نوشته شده است باید تمام آن مواد مجلس رأی بدهد یا رد کند فقط چیزی که باقی است یک معاون است و در باب معاون هم باید رأی گرفته شود که معاون هم تصویب شود آنوقت اگر آقای رئیس وزراء مصلحت داشته باشد که این دو وزارت خانه را در تحت یک وزارت خانه قرار بدهند یک وزیر و یک معاون قرار بدهند که این دو اداره را اداره کند پس ما نباید بکلی این دو نارا دو اداره فرض کنیم در تحت یک وزارت خانه و اما آن مسئله صرفه جویی که شده است بنده آنرا هم مقتضی نمیدانم بجهت اینکه همانطور که مذاکره شد این ملاحظه در کمپسیون باید بشود و مسلم است که این دو اداره در تحت نظر یک وزیر است معلوم است که یک وزیر و یک معاون معین نمیشود و اداراتش هم ممکن است متمددل شود که یک وزارت خانه باشد آنوقت اینکه باز یکی بشود یک وزیر اداره بکند بنده کمال اهمیت را می دهم این دو وزارت خانه در کمال استقلال باشد بنده صرفه را در این می دانم هر اندازه که مصارف لازم است بشود و این دو وزارت خانه باشد و در خصوص تجارت اهمیت می دهم بلکه میخواهم عرض کنم که وزارت تجارت خیلی اهمیت دارد و هر وقت هیئت وزراء مصلحت بدانند باید پیشنهاد کنند بجهت اینکه مطلب باین بزرگی که تمام ممالک خوشوقت بودند از اینکه این وزارت خانه تأسیس شده باشد ما نباید آنقدر بدبخت باشیم که ابدآ اسمش هم در مملکت ما نباشد.

رئیس — مذاکره دیگر بس است و عده هم برای رأی گرفتن کافی نیست و آقایان وزراء هم تقاضای جلسه خصوصی کرده اند پس بدینجهة جلسه را خصوصی میکنیم — دستور جلسه آنیه شنبه است و دستور آن دستور امر وزارت خلاصه است.
(مجلس تقریبی اربع قبلاً از گروه خصوصی شد)

جلسه ۱۸۷

صورت مذاکرات روز شنبه ۷ شهر ذیحجه ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای ذکاءالملک تشکیل شده صورت جلسه قبل را آقای معاضدالملک فراثت نمودند.
(غائبین جلسه قبل) آقای ممتاز الدوله · آقای میرزا اسدالله خان · آقای سیدهاد اعظم · آقای سردار اسماعل · بدون اجازه · دکتر اسماعل خان · دهخدا · آفاسید حسین کزاری · دکتر حیدر هرزا · با اجازه غائب بودند · شبیانی · طباطبائی · دکتر علیخان · حاج شیخ الرئیس · بهجت · در وقت مقرر حاضر نشده · حاج محمد کریم خان فشقانی مریض بودند · رئیس — در باب صورت مجلس ملاحظاتی هست بفرمانیم ·

دکتر علیخان — رایورت کمپسیون تحقیق صحیه که چند روز قبل تقدیم شد در مجلس خوانده شد و بناده رایورت بوزارت داخله رجوع شود و زودتر

هم داشته باشیم در همان وزارت خانه قانونش مجری باشد البته همان روز قانون تشکیلات خواهد آمد و مجلس هم آن روز حاضر خواهد بود و دیگر اینجا نوشته است معاون وزارت خانه در صورتی که ما فواید عامه را اداره قرار داده ایم زیادی است بعد از رأی دادن باین مسئله یک معاون خواهیم داشت باشیم معارف وزارت فواید عامه که دو معاون خواهد بود دیگر اینکه اینجا می نویسد مدیر وزارت فواید عامه اگر یکنفر مدیر است دو اداره میکند وزارت علوم و فواید عامه واو قاف رایس ذکر شد زیادی است در اینجا و همکندا تحقیق و محاسبات چیزی که باید مطرح شورشود و مناکره کرده ای که شود یکی دایره معاشر و معاشر نماید اول باید یک ادارات مملکتی داشته باشد باین تقسیم این هیچ معنیش این نیست که وزیر برود یک اداره را بهمین ترتیب تشکیل کند حالا در این پیشنهادی که شده است از طرف کمپسیون این رایورت ثانی را بنده قانونی نمیدانم و همان رایورت اولی صحیح است در رایورت اولی همه تخط دوماده است که ماده دوم و چهارم باشد که آنها را مجلس باید مذکور کرده رای بدهد که تکلیف وزیر باشد که مشتمل بر تعیین آن دو وزارت خانه است که فواید عامه و معارف است آنرا هم باید مجلس تکلیف او را معین نماید اگر خودش هم یک وزیر بالاستقلالی شد که سایر ترتیبات قانونی در آن معلوم بیشود و در ضمن بودجه ترتیبات اداری او معین نمیشود و فقط در اینجا ماده ۲۰ که تعیین وزارت و وظایف وزارت خانه را معین میکند بنده کافی نمیدانم رأی داده شده است.

همه صدر السلطان — چند دفعه می بینم که ذکر میشود که مجلس را کرده اند وزارت فواید عامه را و پیشنهادی که اینجا نشده ایضاً تکذیب میکنم رسماً و چنین چیزی نشده اگر بود بیشتر میشه مسبوق بودند استدعا دارم از نمایندگان که دیگر این فرمایش را نفرمایند و اما در باب معاون ذکر شد در آن قانون وزارت علوم معاون هیچ نبوده و در اینجا هست و خطاپش اینجا ذکر شده است قانونی که در باب اداره فواید عامه نوشته ایم و خطاپش در هر ماده اش نوشته شده است خوب است بیینند و خطاپش را میشود صدر فخر کرد رأی ندهند ما باین ترتیبی که پیشنهاد کرده ایم ب مجلس تمام وظایف آنرا گذارده ایم تمام وظایف را بهده این اشخاص گذارده ایم که با یکنظر بودجه که خیلی کم کرده ایم تمام وظایف وزارت علوم و وزارت خواهد شد و این اشخاص باید انجام بدهند.

هر قضی قلیخان — در این مسئله خوب است که آقایان نمایندگان متوجه باشند که از اول که این لا یعه ب مجلس آمده است چند قسم مذاکره شده است در اول که این لا یعه از وزارت فواید عامه آمد ب مجلس تشکیلات اداره علوم و فواید عامه را متفقان نوشته بود مجلس را کرد بعکس فرمایش آقای افتخار الاعظیم که میشه در این ماده علت رأی گرفتن و مذاکره کردن را نمی دانم که رأی یکی در این میدهیم و مذاکرهای که در این میکنیم چه فایده بر آن مترتب است اگر آنها بکار رأی داده ایم امروز موقع اجراء گذاشته خواهد شد و امروز پس از رأی فوراً تشکیل خواهد شد وزیر آنقانون را فوراً باید مجری بدارد خیلی مطلب صحیحی است و باید مطرح شود و بگذرد و اگر از برای ضيق مالیه تأسیس نمی شود آن ادارات مجری نخواهد شد این قانون بنده نمی دانم آنقانون و فایده اش چه خواهد بود و در اینجا هم بنده عرض میکنم که موافقم با آقای ممتاز الدوله وزارت فواید عامه را آنرا در کرد گفت وزارت فواید عامه را آن روز مجلس را کرد گفت وزارت فواید عامه نیست و اداره است وزارت علوم دارای چند اداره خواهد بود که یکی است اینجا از مخبر سوال میکنم نوشته است کاینها وزیر فواید عامله و فلان این غیر از کاینها وزارت تأسیس میشود یا همان عین او است اگر عین او است دیگر رأی دادن باین زیادی است بجهت اینکه کاینها دیگر با اسم فواید عامه نخواهند داشت و اگر مقتضی شد یک روزی وزارت فواید عامه

امروزه اجرا شود چون بودجه ما مساعد نیست حالا چون صلاح نیست که ماده آنرا ب موقع اجراء میگذاریم بنده عرض میکنم اگر صحیح است چرا اجراء میگذاریم اگر غلط است چرا نوشته شده قانون اگر نوشته میشود باید مجری شود وانگهی قانونیکه هر روز ممکن است تغییر پیدا کند همین حالا همی نویسیم می دانیم متحمل است تغییر پیدا کند در صورتیکه آن اداره هم هنوز تأسیس نشده است در شرف تأسیس است و ضمناً ممکن است اختلافی پیدا کند این بسته بنظر وزیر است و ما نمی توانیم که این الان تأسیس نمانیم اینها باید با ختیار وزیر باشد که دستش باز باشد و بتواند کار بکند امروز را اینجا قانون وضع کنیم و بعد وزیر برود اداره اش را تشکیل نماید اول باید یک ادارات مملکتی داشته باشد باین تقسیم این هیچ معنیش این نیست که وزیر برود یک اداره را بهمین ترتیب تشکیل کند حالا در این پیشنهادی که شده است از طرف کمپسیون این رایورت ثانی را بنده قانونی نمیدانم و همان رایورت اولی صحیح است در رایورت اولی همه تخط دوماده است که ماده دوم و چهارم باشد که آنها را مجلس باید مذکور کرده رای بدهد که تکلیف وزیر باشد که مشتمل بر تعیین آن دو وزارت خانه است که فواید عامه و معارف است آنرا هم باید مجلس تکلیف او را معین نماید اگر خودش هم یک وزیر بالاستقلالی شد که سایر ترتیبات قانونی در آن معلوم بیشود و در ضمن بودجه ترتیبات اداری او معین نمیشود و فقط در اینجا ماده ۲۰ که تعیین وزارت و وظایف وزارت خانه را معین میکند بنده کافی نمیدانم همه صدر السلطان — یک نکته را بنده باید اینجا عرض کنم که قانون وزارت علوم در واقعیتی از اینجا گذشت دارای یک دایره وزیر و مدیر کل و معاون پارلمانی بوده و در اینجا تصویب شد و اگر با این پیشنهادی که کمپسیون ب مجلس کرده است بهمان ملاحظه است که آقایان میگویند در آن صورت آنقانونیکه تصویب شده است و حالا فواید عامه را اداره یادا برد تصویب بکنیم در صورتیکه معاون پارلمانی آن الان همه روزه حضور بهم میرسانند چه باشد که این مطلب رادر نظر داشته باشید آنوقت هرچه بنظرشان میرسد بفرمایند یکنظر و دقتی هم به اینجا باید داشته باشید افتخار الاعظیم — بندهم علت رأی گرفتن و مذاکره کردن را نمی دانم که رأی یکی در این میدهیم و مذاکرهای که در این میکنیم چه فایده بر آن مترتب است اگر آنها بکار رأی داده ایم امروز موقع اجراء گذاشته خواهد شد و امروز پس از رأی فوراً تشکیل خواهد شد وزیر آنرا در کرد گفت وزارت فواید عامه را آن روز مجلس را کرد گفت وزارت فواید عامه نیست و اداره است وزارت علوم دارای چند اداره خواهد بود که یکی است اینجا از مخبر سوال میکنم نوشته است کاینها وزیر فواید عامله و فلان این غیر از کاینها وزارت تأسیس میشود یا همان عین او است اگر عین او است دیگر رأی دادن باین زیادی است بجهت اینکه کاینها دیگر با اسم فواید عامه نخواهند داشت و اگر مقتضی شد یک روزی وزارت فواید عامه

بیست هزار خروار گندم وارد خواهند کرد پس از آنکه کمپسیون بجهة تفتیش مالیه از طرف مجلس انتخاب شد که بنده هم یکی از اعضای آن کمپسیون بودم و بعد از سه جلسه حضور در آن کمپسیون استعفا دادم آنچه در آن سه جلسه بر بنده مکشف شد بعلاوه آنکه حاج و کل الرعایا مبلغی از وجه اعانه را مذکور میداشت بجهة تدارک آن بهست هزار خروار جنس برداشت کرده است و نیز مبلغی وجه نقد بجهة همان مقدار وزارت مالیه گرفته است که جملتان تقریباً نواد هزار تومان و چیزی بالا میشود و قبیله در کمپسیون تفتیش در مقابل این وجه از حاج و کل الرعایا سوال میشد حساب آن کجا است جواب میدادند که سه هزار خروار بیشتر وارد طهران نشده و هفده هزار خروار در محل است بعد از ورود بقیه حساب میدهند - در قبیله بنده در کمپسیون فوانین مالیه از معاون وزارت مالیه در حساب اعانه حاج و کل الرعایا سوالی کردم جواب دادند که حاج و کل الرعایا در ضمن حساب اعانه چهل هزار تومان قلمداد کرده است که برای تهجه جنس پرداخته است و در صورتی که معلوم شود آنوجه در محل جنس باشد از حساب اعانه تقریباً (۱۲) هزار یا (۱۴) هزار تومان حاج و کل الرعایا طلبکار نمیشود راینه صورت لازم بود وزیر مالیه یامعاونشان حضور داشته باشند معین شود آیا حساب گندم پارصال که آنها وجه دولت در حال تنکی در آن محل توفیف شده بکجا رسیده و آن بقیه جنس چه شده بمرگ رسیده یا هنور در محل است - والا چکونه میشود هر وقتی ما با اسم رعایت حال عموم یکی چیزی تصویب کنیم وندایم بجهه مصرف رسیده و چه نتیجه بحال عموم و چه رعایتی بحال فقره و پیچاره کان شده است آیا آن رعایتی نه منظور بوده مفیدحال عموم و اسباب رفاهیت آنها شده است یا خیر یا بهرسی که صلاح میدانند از زنجان یا سایر جاهای وارد میکنند واما در باب جنس حاج و کل الرعایا چون وظیفه ما نبود در آن کار وارد نشده تفتیش درست کی نکردیم از اینجهه اطلاعی ندارم .

دکتر حیدر هیرزا - بنده هم موافقم ولی در باب تخفیف قیمت اینطوریکه عرض می کنم عقیله دارم در باب گندمی که دولت می دهد این جنس را یا از انبار می دهد یا از کمپانی خواهد داد در هر حال خوب است بجای این تخفیف قرار بگذارد که گندم را بوجاری کرده بدنه که هم مردم نان خوب بخورند وهم تخفیف داده شده باشد و طوری نباشد که معلوم شود که در (۳۶) هزار تومان که دولت تخفیف داده است (۸) هزار خروار یا [۱۲] هزار خروار خاک در انبار داخل کردند .

ادیب التجار - در اینجا یک تکلیف بزرگی که کمپسیون تفتیش از مجلس شورای ملی خواسته است رأی دادن در ۳۶ هزار تومان ضرر گندم است مادر وجوه جزئی صد تومان و پنجاه تومان یک ساعت و دو ساعت وقت مجلس را تلف می کنیم بهتر اینسته که در این وجه کلی که کمپسیون تفتیش پیشنهاد کرده است فدری نامل کنید که

مقداری تخفیف دهد خیلی صحیح است ولی مشروط بدو شرط یکی اینکه قیمت نان در تحت نظر دولت باشد و یکی اینکه معلوم باشد نان را بجهه قیمت خواهند فروخت و قیمت هاده میدان هم معلوم باشد ولی قیمت نان در دست خودش و به تعمیر خودش باشد آنوقت صحیح میدان که از قیمت گندم دیوانی چیزی کاسته شود والا در صورتی که نرخ گندم آزاد باشد و قیمت نان دست خبازها باشد که هیچ معلوم نباشد که بجهه قیمت و بجهه شکلی نان را می فروشند در این صورت مطابقاً تصویب کردن کسر قیمت این ۳۶ هزار خروار گندم یک فایده خواهد داشت و آن اینست که مایل ضرری بدولت میزینیم و برای خبازها یک منفعتی فراهم میکنیم و قیمت مقدار است کاستن قیمت کنند دولت که نرخ دست دولت باشد و خبازها مجبور باشند که نان را بهمن قیمتی که دولت معین کرده است بفروشند والا ضرر فاحشی بدولت زده میشود و فایده بحال عموم نخواهد بخشید و در این باب باز عرض اولی خودم را تکرار میکنم که این یکمسئله بسیار مهمی است که میتواند برای ماهمه قسم اسباب اشکال را فراهم کند پس لازم میدان کمپسیون تفتیش امر نان به تقاضای وزارت داخله هفته یکم تبه دایر و رسیدگی نموده نظر داشته باشند که آقایان جنسی را که دولت تعهد میکند میتواند وارد گندم و آمدن برف را بهانه فرار نخواهد داد و این ششهزار خروار را بهانه فرار میکند میتواند داد و این ششهزار خروار را بهانه فرار میکند با نمیکند غرض این است که در عملیات نظر داشته باشند والا خیلی اسباب زحمت برای مافراهم خواهد آمد .

رؤیس - در ایندو فقره رایورتی که خوانده شد متوجه میکنم خاطر آقایان را که در سه مطلب باید مذاکره کرد و رأی بگیریم یکی در آن دو فقره که در رایورت کمپسیون بودجه است که تهجه شدهزار خروار گندم و (۳۶) هزار تومان تخفیف قیمت گندم و یکی در خصوص فقره آخری رایورت کمپسیون تفتیش است که روزی صد و پنجاه خروار گندم اجازه داده شود که از اول قوس وزارت داخله از انبار دولتی بخبازها بدهد این سه فقره است که باید مذاکره کرد و رأی داد و پاره چیز های دیگر است که رأی دادن و مذاکره کردن ندارد پس در این سه فقره باید مذاکره کنیم در باب تهجه شدهزار خروار گندم و (۳۶) هزار تومان تخفیف قیمت و در باب اینکه روزی یکصد و پنجاه خروار گندم بدولت اجازه داده شود که بخبار میباشد .

ارباب کیم خسرو - خبلی لازم بود در این موقع وزیر مالیه وزیر داخله یا الاقل معاونین آنها در اینجا حاضر باشند تا مذاکرات با حضور آنها شده از مذاکرات نتیجه حاصل شود مثلاً در دو جلسه قبل که در باب بلده باحضور وزرا مذاکراتی بیان آمد که آنچه استنباط شد تقریباً بلده با منفصل است پس لازم بود وزیر داخله یامعاونشان در اینجا حاضر باشند و جواب بگویند که آیا ندارک این جنس بعد از انفصال بلده خواهد بود تا دانسته و فرمیده و مسئول اینمسئله خواهد بود . ذکر میشود و کدام اداره این شهنجاه رأی داده شود . ذکر میشود و کدام اداره که لازم است عرض کنم البته نظر آقایان نمایند کان هست که در سن ماضی آقای حاج و کل الرعایا در مجلس متقابل شده برابر رفع تهجه غله در طهران

مجلس پیشنهاد کنند که در باب آن مبلغی که از برای فرانسه های طرف شمال کمپسیون پیشنهاد کرده بود که خیلی اهمیت دارد رأی وزارت داخله هم معلوم شود و تا حال چند روز است معطل شده است و آن روز عرض کردم که تمیق اینکار مصر است و خیلی ضرر دارد و لازم است که خیلی ناکید شود در این باب که زودتر اعدام شود و از تأخیر شود بعقوله بنده پاسخ فایده ندارد برای این که آنقدر وقته با این نتیجه کاملی که در اول بهار باید حاصل شود بحسب نخواهد آمد .

رؤیس - فرستادم بوزارت داخله تا کنید هم میکنم نه زودتر پیشنهاد کنند .

رایورت کمپسیون تفتیش امر نان که صورت آن در جلسات فرانت و در ضمن مذاکرات درج شده و رجوع بکمپسیون بودجه شده بود با رایورت کمپسیون بودجه در اینخصوص از رار ذیل فرانت شد - کمپسیون در روز شنبه دویم شهریور چهارم در تحت رسالت آقای میرزا مرتضی قلمی خان منعنه گردید درخصوص رایورت کمپسیون تفتیش امر نان و تقاضای وزارت جلیله داخله در تهجه ششهزار خروار گندم برای نصف خوارک هشت ماهه طهران و تخفیف دادن قیمت گندم دیوانی را از گندم میدان مذاکراتی شد بالآخر اخذ رأی و با کنفریت بدوانا تصویب شد که وزارت مالیه ششهزار خروار گندم را از هر محلی که صلاح میدانند نهیه نمایند و دقت نهند نه کران وارد نشود نهایتاً دمپسیون رأی می دهد که دولت محض ملاحظه حال عموم مبلغ ۳۶ هزار تومان از قیمت گندم دیوانی نسبت بترخمتداول تخفیف دهد مشرط برایشکه وزارت داخله نزدیک صحیحی در باب نان بدهد که این تخفیف قیمت بعضی فایده برساند در باب باقی مطالع رایورت کمپسیون تفتیش امر نان چون راجع بکمپسیون بودجه نهاده شد که نهاده شده مرتباً مربوط برای مجلس مقصد است .

ادیب التجار - بنده در اینخصوص عرضی ندارم در صورت مجلس عرض دارم که آقای رؤیس وزراء و عده دادند که روز شنبه وزیر علوم را معرفی کنند در صورت مجلس قیدنشده بودوم خواستم بررسی که بنایاود روز شنبه تشریف بیاورند اطلاع داده اند تشریف خواهند آورد که وزیر علم و معرفه کنند یاخیر .

رؤیس - اطلاع داده اند **ادیب التجار** - پس مجدداً باید از آقای رؤیس وزراء استپضاح کنم .

افتخار الاعظین - بنده در باب امر گندمی خواستم عرض کنم که این یکی از مسائلی است که می بایست با آن خیلی اهمیت داد بجهة اینکه وقتیکه اسباب تنکی باشد برای مردم و اسباب اشکال نان فراهم باشد ممکن است که اسباب خیلی گرفتاری هارا برای اولیاء امور فراهم آورد و فراهم کردن این ششهزار خروار گندم را صلاح میدانم که دولت بهرقسمی که صلاح میداند فراهم نماید و در باب این مجلس رأی بدهد که مبلغ ۳۶ هزار تومان از قیمت

ملاحظه صرفه درنظر نپست می خواهیم ۳۶ هزار خروار گندم تهیه داشته باشیم از برای امنیت و رفاهیت رعایا و اگر یک ضرری بدولت بر سر نفعی که منظور می دارد همان استقرار امنیت و رفاهیت رعایا است چنانچه در سال گذشته حاج و کبیل الرعایا فرار شد ۲۰ هزار خروار همینطور وارد گندم و سه هزار خروار آنرا وارد گندم و شه هزار خروار آنرا وارد کرد از آن قیمتی که از برای دولت وارد شده بود ارزان تر دولت بخواهی داده بجهة آسایش مردم در آنجا نظر دولت در وارد کردن گندم غیر از نظر یک تاجری است و اینکه میفرمایند قیمت گندم دولت را بخلاف دولت معین میگند این یک جزوی است که دولت میتواند قبل از عرض کند بجهة اینکه نرخ گندم بسته است بزیاد و کمی و عرضه داشتن گندم هر روز یکمیز از خواهد داشت که قیامی شود نهیں کردا که امروز گندم زیاد وارد شد بالطبع ارزان میشود اگر کم وارد شد بالطبع قیمتی بالامبر و دوما آرزویان اینست که گندم ارزان باشد درصورتی که گندم ارزان شد مسلمانه دیگر خبازها نمی پند گندم از دولت گران تر بخرند و اگر ما ۳۶ هزار خروار را تسعیر نکنیم گمان می کنم در زمستان با اول بهار که گندم کم است دولت مجبور شود که این گندم را وارد کند وارد که حالا هم دولت این را وارد کرد گمان نمیگند که محتاج باین باشد که این گندم را فوری بفروش بر ساند و گمان می کنم که اگر این گندم در اینبار باشد مفید باشد .

و کبیل التجار — کویا عرض بنده را درست ملتفت نشده اند بنده عرض نکردم که قیمت گندم بکه دولت وارد میگند تا آخر سال معین باشد عرض کردم هر قیمتی که گندم در میدان وارد میشود فرار بگذارند صدو پنجاه خروار هم که از دولت می کیرند بهمان قیمت گندم میدان با آنها داده شود و تابا هم عرض کردم که مثلا گندم میدان هشت تومان قیمت دارد و شما گندم دولت را هفت تومن قیمت میگذراند و خرواری یکتومان ۶۴ هزار تومان تفاوت پیدا میشود این یک تومان در اصل قیمت نان هم تفاوت حاصل میگند پس خیر و صرفه اهالی و فقراء میشود یا اینکه بکیسه خباز وغیره میروند بنده اینطور عرض کردم و هیچ نگفتم که حتما وعکما قیمت گندم مثلا شش تومان باشد تا اول خرمن بنده از خدا میخواهم قیمت جنس شش تومان شود اگر میخواهم بدانم و قبیله که قیمت جنس شش تومان شد و قیمت جنس دولت را پنج تومن می کند و پنجاه تومان را قیمت نان کسر بگشند این را بنده عرض کردم و عرض دیگری نکردم .

سلیمان میرزا — در خصوص تفاوت قیمت خرواری یکتومان چنانچه در اول چیزی عرض نکردم باز هم عرض نخواهم کرد بجهت اینکه از موضوع خارج است ولی در خصوص شهزاد خروار که میفرمایند فرار بگذارند روزی یکصد و پنجاه خروار را دولت بخواهیم بدهد عرض میگنم دولت امروز گندمش را نمیخواهد بفروشد والا هر وقت بخواهد بفروشد و گندمش را یکتومان کمتر داد محققان خباز نخواهد گذاشت گندم ارزان را و برود

دارد این شهرهزار خروار که تقاضا میگند فرضشان اینست که مجلس پک اعتباری با آنها بدهد چون از بعضی محلهای دولتی کسر شده است یعنی بلا تکلیف مانده است از قبیل مرد آباد وغیره یا اینکه واقعاً اینه قدار کسر دارند و اینه قدار را میخواهند دیگر اینکه این ۳۶ هزار تومان را که دولت ضرر میگند اگر گندم آمد بخواری هشت تومان رسید نازرا نازوا چه قیمت خواهد فرودخت آیا در مقابل این خرواری یک تومان ضرر دولت تفاوت قیمتی از برای نان حاصل می شود و فاقدهای از برای عموم اهالی متصور است یا خبر فقط از گندم دولت کاسته می شود تمام این مطلب باید روی کاحدباید و معلوم شود مابدایم که اگر کسردار خوارک شهر شهرهزار خروار بگوییم آنقدر گندم دولت تهیه کند نه اینکه ندانسته بگوییم شهرهزار خروار گندم کسر دارد آنوقت احتمال دارد باز حاج و کبیل الرعایا دو مرتبه داوطلب شوند که من وارد می کنم و مثل گندم سابق شود باز یک پولی بگیرند و حساسیت نامعلوم باشد باید این دو فقره معلوم باشد که اولاً چقدر گندم کسر داریم نانیم اینکه در مقابل ضرر دولت نرخ نان تاسیس خرمن بجهه میزان خواهد بود گمان می کنم تابن دو مطلب بخوبی تشریح نشود نتوانیم رأی بدهیم .

سليمان ميرزا — گمان میگنم آفای و کبیل التجار توجه نفر مودن بعرض اولی بنده که این را بورت دارای دوچشم میگیرد که اینکه اینکه خارج از موضوع است فقط در این ۳۶ هزار خروار عرض می کنم بطوريکه فرمودند مطلب از روی عدد باشد از برای هشت ماه تا اول خرمن از قرار ماهی ۹ هزار خروار گندم که دوزی ۳۰۰ خروار باشد ۷۲ هزار خروار گندم لازم است ۹ هشتاد می شود دولت تصور کرده است که این ۷۲ هزار خروار را طوری تهیه بگند که اسباب اطمینان عموم باشد تصور کرده است نصف این مقدار که ۳۶ هزار خروار است در اینبار خودش از برای اطمینان موجود گند که اگر محتکرین جنسی را در اینبار نگاهدارند اسباب اشکال و سختی نشود و مثل سال گذشته اسباب زحمت فراهم نماید حالا اینکه فرمودند دولت یک شرایطی اینجا ممین گند که حتماً خباز باید روزی صد و پنجاه خروار گندم از دولت قبول کند یا اینکه در فلان نرخ حقیقی از دولت بخرند این هر دو غیر متصور است بجهة اینکه دولت واما آرزوی مان اینست که دولت همیشه سه برابر آنچه گندم لازم است داشته باشد که مردم برفاهیت زندگی کنند و چون نمیدانیم این آرزوی ماصورت واقع خواهد داشت یا خیر بنا بر این احتماطاً گفتیم ۳۶ هزار خروار گندم داشته باشیم تا مردم را محکم کنیم از گرسنگی نکشند حالا نمی توانیم دولت را مجبور کنیم که بفلان قیمت بفروشند گندم خودشان را در سال گذشته در نظرم هست که دولت گندم در ۱۹ تومان وارد می کرد و ۱۴ تومان میفروخت اینجا

ششه زار خروار را تهیه بمقند و بازپولی بگیرند و مثل عمل پارسال که ششماه یا بیشتر یا کمتر میگذرد که باید کمپسیون تفتهش صورتش را بدهند نداده اند و یکسال هم بگذرد گندم را که بدولت فروخته باشند تحویل نداده باشند این وظیفه مباشر و یا بهیئت وزراء است گویا وظیفه ما نیست که مذاکره کنیم پس از ما یک اعتباری خواسته اند که اجازه با آنها بدهیم که این کسر ۳۶ هزار خروار را بگیرند ما باید یا آن اعتبار را بدهیم یا اندھیم آنکه گذشت آنوقت برویم بر سر آن ۳۶ هزار تومان که کمپسیون بودجه را پورت داده است .

حجاج سید ابراهیم — می خواهم هر چیز کنم که این کمپسیون این خرواری پکتومان را که برای تفاوت قیمت تصویب کرده است که از مال دولت بدهند بجهت آن مطلبی که آفای حاج شمع اسد الله گفتند نیست بلکه اسباب ترقی جنس می شود و اگر آن ۱۷ هزار خروار حالت معلوم شود بهتر می توانیم رأی بگیریم .

هعین الرعایا — بنده نظر باهیتی که برای عمل نان میدهم صحیح میدانم که اجازه خرد این شهرهزار خروار گندم داده شود و بخواهی همان طوریکه جمع زده اند هشت ماه داده شود و همچنین ۶ هزار تومان را تصویب میگنیم که یک اعتباری بوزارت مالیه داده شود که در یک موقعیت لازم باشد که در حقیقت ضرر خبازها مهشود تفاوت بدهند الا اینکه وزارت داخله این مذاکره که در مجلس میشود باید مجلس را مطمئن بگند که عمل نان را یک شکلی در ظرف این ششماه ترتیب بدهند که اسباب آسایش عموم باشد حالا اگر وزارت داخله این اطمینان را می دهد بعبارت آخری مسؤولیت این کار را بهده بگیرد و مجلس را مطمئن گند که در ظرف این هشت ماه حال مردم در رفاه باشد به این ترتیب اگر باشد میشود رأی داد و الا اگر اینطور نباشد بنده هم نمیتوانم رأی بدهم .

و کبیل التجار — بنده خیلی میبل دارم در اینکه همیشه هرچه در اینجا گفتیم میشود از روی حساب باشد عرض میگنم اینکه گفتیم میشود که شش هزار خروار گندم افزوده شود بگندم دولت و باید تهیه شود که جمعاً ۳۶ هزار خروار باشد آیا اگر این راما گفتیم بخواهیم بدهند از قرار روزی یکصد و پنجاه خروار اولاً خبازها اگر نخواستند قبول کنند این گندم چه خواهد شد و اگر گندم نزد کرد و از این شد آنوقت قیمت گندم دولت هم نزد خواهد کرد یا اینکه بهمین قیمتی که امروز دولت میخورد آنها باید خواهند داد باید اینها را فهمید که در آخر سال یکم قدری گندم دولت در اینبار نماند و مبلغی ضرر دولت نشود و این را هم باید فهمید که این ۳۶ هزار تومان که ضرر دولت میشود این را دولت چرا باید بدهند درصورتی که دولت این ضرر را میخورد نرخ گندم تا سر خرمن چه خواهد بود و درست باید حساب کرد تا سر خرمن چقدر کسر

بیاورند اینجا که آن مذاکرات که در مسائل اساسی
است بعمل بیاید و جواب بدھند.

رئیس - آقای معاضد الملک سئوالی داشتند
از وزارت داخله بفرمائید.

معاضد الملک - نظر باهمیت اوضاع فارس
چند وقت قبل از این مجلس شورای ملی هیئتی رامعین
نمود برای اصلاح اینکار بوزارت داخله فرستاد که
تفتیش در آن خصوص نموده را پورت مشروح و مفصلی
در این باب به مجلس شورای ملی تقدیم نمایند مدتی
است که آن بثبت مأمور شده است و هنوز را پورت
مشروح و مفصلی که معلوم گند وضع حالیه فارس را به مجلس
شورایمای تقدیم نکرده اند از وزارت داخله سؤال
میکنم اقداماتی که در باب فارس کرده اند توضیح
بفرمائند که خاطر نمایند گان مسبوق بشود.

وزیر داخله - در آن هیئتی که معین شده
مذاکرات شده است چطور شده است که بعرض مجلس
نرسیده است کاملا در آنجا مذاکرات بعمل آمد و بیک
اردوئی هم از طرف وزارت جنگ معین شده است
فاتح الملک رئیس آن اردواست و حرکت کرده است ایالت
فارس هم معین از راه دزفول حرکت کرده است و شاید
برای دو سه روز دیگر خبر ورودش از دزفول بر سد
این اقدامات بنقد شده است و این اردوه خواهد رفت
و آن تفصیلی را که خواستند بعد بعرض خواهد رسید

حاج سید ابوالاھیم - چون سؤالی را که
کردند از دو جهت بود یکی از وزارت داخله و یکی از
نتیجه اقدامات کمپسیون از اینجهاست بنده لازم دانستم
چون از اعضاء آن کمپسیون هستم چند کلمه عرض
کنم - بناسد چهار فوج برود فارس یکی فوج جلالی
اصفهان است که تلگراف شده است و تهیه دیده اند که
تاریخین فاتح الملک مهیا باشند و دو فوج همدان راه
چند روز است ضباء الملک تلگراف کرده است که باسه
عراده توب تهیه کرده است و حرکت مبدهد و چهار
روزه بقم میرسد و حاج فاتح الملک هم بایک فوج قزوین
و دویست وینجاه نفر سوار تقریباً و سه عراده توب که
دیروز در حضرت عبدالعظیم سان دیدند و ما با جمعی از
آفایان دیگر در آنجا بودیم حرکت کردند و در واقع
خیلی باید از وزارت جنگ تشکر کرد که اسباب و
اوازم اینهارا از حيث قورخانه و اسلامه و لباس
و غیره بخوبی تهیه کرده بودند از حيث قشون این
ها که بروند دیگر اهالی فارس نگرانی نخواهند
داشت و امیدواریم که بر قتن اینها تمام آن صفات
منظمه شده و برای ما هم نگرانی از این حيث نباشد
حکومت همینطور یکه آقای وزیر داخله فرمودند
چهار روز است از کرمانشاه حرکت کرده است و
دو روز دیگر بذوق وارد می شود و از آنجا تا
بوشهر هم پنج روز بیرون که تقریباً تا هفت روز
دیگر وارد بوشهر میشود و اقداماتی هم که آقای
وزیر داخله در بوشهر کرده اند در باب انتظام طرق
و شوارع در واقع نا پیکاندازه از سابق بهتر شده
است و گمانم اینستکه تاریخین حکومت بپوشان
کلیه از فوج نگرانی ما از صفحه جنوب شده باشد
 فقط یک مطلبی مذاکره اش هم شده و آن آوردند
مستخدمین است که شب آنها بتمام اطراف از
حیات امنیه و غیره بود و آنرا هم نگرانی نداریم

وسایر تجربیات ایشان امور مملکت اصلاح و وسایر
ترمیم و تکامل از هرجه فراهم آید که من جمله ضرور
جلب مستشار قابل توجه وزرای عظام میباشد و این
خادمان وطن محض اغتنام وقت و نیل بضروری
اصلاح امور مملکت اینمسئله را باد آوری و خاطرنش
آنوزه مقدسه مینهایم و امید انجام آنرا از هیئت
محترمه کابینه وزرا دامت شوکتیم داریم (انجمن ایال
آذربایجان) .

رؤیه - حضور آقای رئیس وزراء را
اینجا مفتتم میشمارم در اینکه عرض کنم که هرجه زود
در اینمسئله اقدام بفرمایند .

حاج آقا - بنده در باب مستشارها اگر اجا
بفرماید عرضی دارم پیشنهادی که در باب مستشارها
بعد از مدتی انتظار در پروگرام کابینه اول و بعد
پروگرام کابینه سابق هم بودو به مجلس آمدورای
گرفته شدولی متأسفانه فریب دوماه و نیم یا سه ماه ام
که این پیشنهاد از مجلس گذشته است و هیچ اثر
دا وجود خارجی از آن بروز نکرده است با این
با شدت استیضاح کردیم و ازوم وجود مستشار
را در ولایات باندازه ای حس کردیم و هر کی
که یک مقداری از اوضاع مملکت خبر دارد شد
ازوم آوردن اینها را تصدیق کرده است و تصور
کنم که هیچ امر ممکن در کابینه وزرای هر روزه هر ام
ونیست و نخواهد بود بجهت اینکه هر روزه هر ام
را که برای ادارات تصور بگذارد پاراجع بترفی اد
است پاراجع به اصلاح خرابیها و تکمیل نواقص آ
هیچ کدامش را مامیدانیم با ترتیب امروزه و با
اشخاص نمی توانیم انجام بدهیم با وجود این فقط و
حرف کابینه وزراء چه آن کابینه و چه کابینه امر
هیین بود که کارهای لازم زیاد اسباب این شده ا
که اینکار به تأخیر افتاده است با اینکه من هیچ
نمی توام تصدیق کنم دیگران هم همین طور که ک
بزرگتر و مطلبی عظیمتر و نافعتر بجهت اصلاح ادا
که امروزه واقعاً در مقام شرح خرابی آنها هرجه از
بخواهد بیان کند که چطور خراب است و چقدر مم
دارد از بس زیاد است متوجه بشود در مقام بی
که هیچ کدام آنرا نمی تواند بیان کند و گذاشت و گم می
که کدام نواقص را بیان و تعاقب کند با وجود این
بعضی مطالب را در هیئت وزراء بر اینکار مقدم می
ویک کاری نمی کنند که افلاینکی کسی بیاید اینجا
با اینکار رسیدگی کنند و این نواقص را تکمیل نم
بنده خواهش میکنم از حضرت رئیس وزرا «و
می کنم تمام نمایند گان همراه هستند و بلکه تمام
هم بامن هم عقیده هستند بجهت اینکه این چیزی
الآن در اینجا خوانده اند شاهد بزرگی است برای
که از همه کارها دست بگشند و در اینکار اقدام ب
که ما بدانیم تا چند وقت مستشارهای ما خواهند
این یک مطلب و مطلب دیگر که لازم می دانم هر ض
اینستکه بحضورت رئیس چند وقت قبل از این چیز
مرتبه عرض کردم ولی نمی دانم بجهت وزراء ا
شده یا نشده که بعضی مطالب که بنده و هیچیزی چیز
ازو کلام محترم داشتم که لازم بود در حضور
نمایند گان مذاکره شود ویک استیضاحی هم در خم
بودجه کرده بودم که تقریباً ۳۵ روز است که از
آن گذشته است خواهش میکنم یکوقتی را
رئیس وزراء مینمایند و با هیئت وزراء تش

شده حالا یکر بعث تنفس است مجلس بجهة تنفس
متفرق شد مجددا جلسه تشکیل شد .

آقا میرزا هر تضیی قلیخان - طرحیست

که مجلس مقدس پیشنهاد شده است خواهش میشود
بعد از ذیل فرائت نمودند، اهمیت معاونین وزیر
و لازم تعیین تکالیف و اندازه مسئولیت آنها را ای
امور واضحه و تا هنوز قانونیکه تکالیف آنها را داده
وزارت خانه و در مجلس شورای ملی معین نماید و ضم
نشده — اهذا چند ماده مناسب مقتضای حال
احتیاج پیشنهاد مجلس شورای ملی می نماید .

ماده (۱) - لازم وجود معاون وزیر را در هر یک
از وزارت خانه ها اکثریت آراء هیئت وزرا می پرس
مینماید . ماده (۲) - نصب معاون هر وزیر بعد از تعیین
خود او موقوف بتصویب رئیس وزرا است . ماده (۳)
معاونیکه وزیری تعیین کرده در غیر موقع استعفای
خود او عزل نمیتواند کرد مگر با بیان تقصیری اک
موجب عزل است . ماده (۴) - معاون وزیر را باید
رئیس وزرا با خود وزیر پس از تعیین در مجلس
شورای ملی شفاهما معرفی نماید . ماده (۵) - با وجود
وزیر در وزارت معاونین حق دخول در شور مجلس
شورای ملی و مشاوره وزیر داشته ایکن حق رأی
ندارند . ماده (۶) - معاونین وزیر مسئولات مجلس ر
میتوانند جواب داد لکن با وجود وزیر مورد استیضاح واقع
نمیشوند . ماده [۷] - در اوقات اتفاقی هیئت وزرای معاونیکه
در تمام امور راجعه وزیر قائم مقام آنها بوده صاحب
رأی در مشاوره وزارتی و در مقابل مجلس مورد سؤال
و استیضاح میشوند . ماده (۸) - هر گاه یکی از وزراء
منفصل یا زیاده از سه روز در سفر و یا مریض باشد معاون
او در تمام امور راجعه وزیر قائم مقام او و صاحب رأی
در مشاوره وزیر و در مقابل مجلس مورد استیضاح
میشود . ماده (۹) - معاونیکه مسئولیت شعبه مخصوصی از
امور یک وزارت خانه رسماً بهمده او محول شده در
امور راجعه با آن شعبه رأی او مثل وزیر مناطق اعتبار و در
مقابل مجلس شورای ملی مورد سؤال و استیضاح میشود
ماده (۱۰) - هیئت وزراء پاییک وزیر بعد از تغییر مجبور
با قبول معاون سابق نبوده حق دارد بر ترتیب مذکور در
ماده ۲ معاون دیگر اختیار کند . ماده (۱۱) - در موقعیت
وزیر و معاون وزارت خانه بسبی میشود نباشند مدیر کل
آن وزارت خانه با آنها وزیر قائم مقام او بوده تکالیف و
مسئولیت وزیر بهمده او تعلق میگیرد (اسان الحکماء)
و آقا شیخ ابراهیم و ۱۰ نفر دیگر از نمایندگان .

رئیس - این طرح را باید بکمیسیون مبتکرات

رجوع کرد بعد از آنکه از کمیسیون مبتکرات برگشت
آنوقت در مقابل توجه بودن آن رأی میگیریم و نیز
آقای میرزا هر تضیی قلیخان تلگراف انجمن ایالتی
آذربایجان را از قرار ذیل فرائت نمود توسط حضرات
مبعوثین معتبر آذربایجان مقام مقدس دار الشورای
کبری شید الله تعالی ارکانه کپیه هیئت جلیله کابینه
وزراء ادامت شوکتیم از جمله مسائل ضروریه برای
رفرم دوایر و نقشه انتظام امور همانا مسئله جلب
مستشار از مرآکز لازمه است که آراء صائب مبعوثین
محترم مجلس مقدس وجوب آزاد اتصدق فرموده ولی
یا از تبدلات مصادر امور ویا عدم مساعدت وقت این امر
مهم صورت انجام نیافته و در بوته تعریق مانده است
خاصه در این موقع که تمام انتظار وطن وطن غالب قاطب
ملت بهیشت جلیله کابینه حاضر است که با کف کفایت

به بتواند راپورت بدهد تا بحال بدست
و از این جهت هم تا بحال نتوانسته
ت بدهد بجهت اینکه یک حساب درهم
که هزار جور احتمالات در آن میتوان
حق است اینست که ۴۲ هزار و سیصد و
از بابت این گندم پول داده شده است
ز از تو مان بوزارت مایه تحویل شده
م نیست که رفته است یک اثریکه از
ت همان جمع شدن گندم است در بعضی
مال جمع شدن که کاری بگندم قومت
ری بالا بیرون نداشلا باید بدانیم که این
واردا هم برای همین مصرف میخواهند
هبت مردم حالا اینجا نوشته اند که یک
میخواهد اینجا صریحا بنویسد که
میخواهند بنمایند فقط شهرزاد خوار
هند تهیه کنند و این را هم از گندمهای
ان میخواهند تهیه نمایند یا اینکه
خارج میخواهند بفرستند بیاورند اینرا
وب بود بطور واضح بنویسد که دولت این
ر گندم را از خارج تهیه خواهد کرد و تهیه اش
ات بخوبی ممکن است یا خیر به عقیده
وضیحات بخوبی . داده نشود نتوانیم

کیه خسرو - بنده نمیدانم دولت عبارت

فقط بمحوطه طهران نظر داشته باشد
جاهای دیگر ایران هم نظر داشته باشد
س وقت خودش را صرف کند از برای
و آنوقت که باید دولت اقدامات خودش
پیکند واسباب زحمت می شود در اینجا
داخله هر عصر سؤال شد وجوابه ای
ام شده است و میشود میخواستم بدانم
آن جوابه را دادند مسئول کی هستند
بنده است فقره دویم اینست که تا وزرا
و توضیحات و اطمینان کامل در این باب
تی تو اینم رأی بدهیم خصوصا در باب
خر و ارجمند تهیه سال قبل که معلوم نیست
بنده که یکنفر نماینده هستم باید بدانم
نچه شده است و بکجا رفته است باید
دانند چقدر بول از طرف دولت گرفته
ندر جنس تحویل دولت شده است بقیه
ماهه است نه اینکه یک مبلغی باید
و ندانیم چه خواهد شد حساب سال
طور باقی است حساب امسال هم برود
ابدا مطلع نباشیم که چه شده است ما
جا امتحان کرده ایم مثلا یک میلیاری
م و وضع کردن او آسان است لکن
آن بکجا میرود و در کجا جمع میشود
میرسد و چه افاقت برای هموم حاصل
آن میدانیم حالا دیگر باید قول صریح
میشان ماباشد باید هند که بفلان مصرف
یش هموم حاصل می شود تاما بتوانیم

در این خصوص مذاکره بقدر لازم

صفحه ۷۰۰

صحبتی
نیاوردہ است
است رایور
مفسوشه است
داد آنچه ه
پنجاه نومان
وکابتاً ده
ومابقی معلو
آن باقی است
نقطه که ام
گندم را قد
شش زار خر
با برای رفته
اعتباری دولت
چه قسم تهی
گندم بخوا
اطراف طی
بیفرستند از
وزارت مالیه
شش هزار خرو
از برای دو
بنده تایین
رأی پدھیم
ارباب
از آنست که
یا باید به تمام
که باید مجلس
نان طهران
را بگندند
مکرر ازو زی
که دادند اقدام
بعد از آنکه
این هر چند او
حاضر نباشند
بمانند همان
آن ۷۱ هزار
در کجا است
که حساب آ
درست و کلا
شده است چه
جنس در کجا
تصویب کنیم
گذشته هم یور
دوی آن وزیر
مکرر در ای
وضع کرده ا
نمیدانیم یول
و پچه مصرف
بیشود اینهار
که محل اطلاع
میرسد و آس
رأی پدھیم
رئیس

گندم گران بخرد و اینجا مجلس در پل فضای دای
بدهد که این یکصد و پنجاه خروار گندم دولت را
خرواری یکتومن ارزانتر بفروشنده آنوقت چیزی که
ارزانتر است اول اورا خواهند خرید مگر وقتی که
آنچیز ارزانتر مساوی نباشد باچیز گران درخواهی
آنوقت دو بگران خواهد رفت.

معاضد الملک - بنده با رایورت کمیسیون
موافقم و گمان میکنم **که** مجلس هم تصویب بگند
هم مسئله ۶۳ هزار نومان تفاوت قبمت راهم شش زار
خروار که رفاهیت حال عموم را رعایت کرده باشد
و مساعدت احوال فقراء هم شده باشد ولی ما وجود
وزیر داخله را اینجا لازم می دانیم **که** در مجلس
شورای ملی تعهد کند که راهی که مجلس شورای اسلامی
میگذرد بموقع اجرا بگذارد و عمل بگند والا اعضاء
کمیسیون امر روز در مقابل مجلس دفاع میگند مسئولیتی
در مقابل مجلس ندارند و باید هم دفاع کنند خود وزیر
داخله باید حاضر باشند که مجلس را اطمینان بدهند که
مسئولیت کامل در مقابل مجلس بعده بگیرند و تعهد
بگند که با وجودی که مجلس با آن اینطور مساعدت
خواهد کرده در عهد میگیرند که بعد از این اسباب
آسایش مردم را از بابت نان فراهم خواهند کرد یا
خبر مثل وزرای سابق میآیند قبول میگند میگردند و میگردند
عمل نمی کنند.

فیضیم الملک - بنده با این فرمایش آفای معاضد.
الملک موافقم درخصوص این که وزیر داخله باید حاضر
باشد و توضیحاتی که در این باب لازم است بدهد مخصوصاً
در این قسم **که** مطرح است در باب تهیه شش زار
خروار که بین این را حتماً لازم دارند پا خبر
اینرا که کمیسیون تصویب کرده است با این نظر است
که روزی یکصد و پنجاه خروار گندم بخبار خانه
بدهنده واژاول قوس تا حالا **که** چند روز است گذشته
محاج نبوده اند با اینکه روزی یکصد و پنجاه خروار
غله از اینبار بخبار خانه کمل شود از اول قوس کمک
کرده اند تقریباً کافی بوده است یعنی بعد از آنکه
تفتیش در گندم میدان کرده اند در تقسیم بخبارها و
بعد هم همین ترتیبی که گفته شد عمل خواهد شد و
بنده بطوری که تحقیق کرده ام از خبارها و غیره
میگویند **که** اگر ۲۵ هزار خروار جنس دولت در
انبار حاضر داشته باشد محتاج بهیچ تهیه دیگری
نیست و مبتدا از همان ترتیبی که گفته شد عمل خواهد شد و
این شهر بیک فرخ معین بفروشنده ۴۶ هزار خروار
باشد و دولت مجبر ور نباشد ۴۶ هزار خروار
گندم تهیه بینهاید حالا از طرف وزارت
مالیه **کسی** نیست **که** توضیح بدهد **که** این
یکصد و پنجاه خروار را هر روز بخبارها
داده اند با خیر اگر چه بنده تقریباً اطلاع دارم
که چند نفر هستند و مخصوصاً اصرار دارند که روزی
یکصد و پنجاه خروار از دولت بگیرند لکن وزارت
مالیه امتناع ندارد از دادن و حتی الامکان قدری مسامحة
کرده است و مقصود آنها اینست که همان ترتیبی را
که در گندم پارسال کرده اند در گندم امسال معمول
دارند و دیگر در اینجا مذاکره شد در اینکه گندم
پارسال را بچه قسم عمل **کرده** اند کمیسیون تحقیقات

بدنهند گهرای مجلس هم در این باب معلوم شود و بیش از این وقت مجلس و ملت تضییع و تلف نشود. رئیس - درخصوص این که می فرمائید هرچه کمیسیون تشکیل بشود کار نمیکند و نتیجه ای از آنها ب مجلس نماید اینرا بشنیده ردمیکنم کمیسیونها تمام کاری کنند برای اینکه اینکارها که به مجلس نماید و میگذرد تمام نتیجه کمیسیونها است و اگر بنا بشود کمیسیونها کار نمیکند که مجلس هیچ کار ندارد ولی درخصوص این کمیسیون تفسیر که می فرمائید اگر چه ملت دارد بجهه اینکه اعضاء کمیسیون تفسیر در کمیسیونهای دیگر مشغول کارهستند و هر کدام از آنها در کمیسیونهای متعدد عضویت دارند و باین واسطه است که تا اندازه ای بتعویق افتاده است و تابحال رایورت نداده اند معاذالک از اعضاء آن کمیسیون استماعا می کنم که اینمسئله را بر سایر کارها مقدم بدارند و زودتر رایورت آزادهند برای اینکه در واقع جریان امور مجلس تایلک اندازه موقوف برایورت آن کمیسیون است.

مشیرالدوله - در باب این که فرمودند کمیسیونها کار نمیکنند بندهم تکذیب می کنم که کمیسیونها کار خودشان را میکنند و اینکه کمیسیون تفسیر تا کنون رایورت نداده است بجهه اینستکه این کمیسیون اعضاء آن مرکب است از اعضا که در دو یا سه یا چهار کمیسیون دائمی و فوق العاده عضویت دارند و غالباً روزهایی که مجلس نیست اوقات آن اصراف آن کمیسیونهای شود و در باب کمیسیون پروگرام بنده چنانچه سابق هم هر ض کردم بازنگری که این مشغول هستند و نزدیک است به نتیجه بر سر دو عجالت آن قسمتی که راجع بعدیه است و تمام شده است ممکن است بیاورند به مجلس و سایر قسمتها بماند تایلک یک مرتبه رایورت داده شود و در باب کمیسیون تفسیر هم چون یکی از اعضاء کمیسیون آقای حاج میرزا زین العابدین هستند و این اوقات کسالت دارند و وجود ایشان خیلی لازم است از اینجهه کمیسیون منتظر است کسالت ایشان رفع شود که در اینخصوص رایورت بدهد مذاکرات هم در اینخصوص بقدر کافی بعمل آمد و تا اندازه ای نتیجه حاصل شده است فقط یک جلسه لازم است که ایشان حاضر شوند و کمیسیون منعقد شود در این باب رأی بدهد و رایورت آن به مجلس مقدس پیشنهاد شود.

ادیب التجار - چون مذاکرات یکقدری در هم و برهم شده است اگر یک قدری خارج از موضوع هم باشد عذر می خواهیم - چندین ماه بود که اینجهه نداشتند وزیر علوم انتظار داشتیم و چشم مادرم مجلس بود که کمیسیون آقای رئیس وزیر و وزیر علوم را اینجا معرفی می کنند حالا که باززو رسیدیم در اول ساعتی که ایشان را بماموری کردند هرچه کنم که مجلس باش نهانه فناعت ندارد برای اینکه تمام بدینختی هایی که مادران مملکت داشتیم از اینجهه بود و تا امروز وزارت علوم و معارف نیول بوده و اینم بالارسم ولی حالا استدها دارم که این اسم علی الرسم بشود - ۳۰ کرور ملت ایران چشم شان را دوخته اند بمعارف مملکت که معارف در مملکت

علوم با جماعتیکه فعلا هست یعنی چند اداره که امروز متفقی با هیئت وزارت تغایر نداشت که فواید عامة و مهادن و اوقاف و علوم باشد معرفی میکنم

رئیس - خیلی باید تشکر کنیم از تعیین آفای حکیم الملک بسم وزارت علوم بعد از یک مدتی که این وزارت تغایر از وزیر خالی بوده است و امیدواریم که در دوره وزارت ایشان ترقیاتیرا که از بحث معارف برای این مملکت منتظریم حاصل شود سلیمان هیرزا - بنده می خواستم عرض کنم که ما قبل از تنفس مشغول بودیم بدستور مجلس و آن عمل نان بود که گمان می کنم خیلی مهم است برای اینکه امنیت و رفاهیت عمومی را نشان می دهد مذاکرات هم در آن بعیده من بقدر کافی بعمل آمد فقط یک اشکالی برخوردیم که مانع شد و تنفس شد و آن اخطار قانونی نمایند گان بود که اظهار شد که باید باحضور وزیر داخله این مطلب بگذرد و فعلا هم که آفای وزیر داخله تشریف دارند خوب است این مطلب را تمام کنیم هرچند که اشکال دیگری هم دارم و آن اینست که هفده نفر از نمایندگان گویا غایبت کرده اند و مجلس را از رسمیت انداخته اند و مجلس را معمطل کرده اند و در صورتی که در این تنگی روزی هفتاد و توانان مخارج مجلس می شود نمیدانم آقایان کارمه می دارند که از اینکار اهمیتش بیشتر است که مجلس را از رسمیت انداخته اند و اینکاری اکثریه و ذمہ ایشان است و قبول کرده اند موق کذاشته ۱۷ نفر درینک روز غایبت کرده اند و شاید کمتر باشد چون بنده در خارج اینطور شفیدم که امروز ۱۷ نفر غایبت کرده اند در هر صورت هر قدر هستند تقاضا می کنم که اسمی آنها خوانده شود در صورت مجلس نوشه شود تایلک مردم بدانند که هم اینکار اینطور کرده اند و فحش رابطه هموم ندهند یکقدری هم بطور خصوصی فحش بدهند و فرق باشند این کسانی که حاضر شده اند و کسانی که غایبت کرده اند.

رئیس - درخصوص مسئله ای که در دستور و مقداری هم مذاکره بعمل آمده چون هم وقت کذشته است و هم اینکه مطالب بعضی نوافس و موافع داشت که فعلا باید رفع شود اینستکه امروز دیگر داخل درمنها کرده آن نمیشون اماده خصوص اسامی غایبین خوانده می شود.

حاج شیخ اسدالله - عرض می کنم که ما یک کمیسیونی معین کردیم برای تفسیر یک ماده از قانون اساسی اگرچه متساقانه هرچه کمیسیون می شود هیچ نتیجه ای از آن به مجلس نماید بلکه میگیرد و گرام مدتی است تشکیل شده و هرچه اصرار می کنیم رایورتی از آن به مجلس نماید کمیسیون تفسیر هم همینطور با اینکه می بینند که هر روزه دچار این مشکلات هستیم و در محدودات میافتم برای داخل شدن در مذاکرات و اخذ رأی هنوز رایورت تفسیر آن یک ماده را که از قانون اساسی بآنچار جو شد رایورت نداده اند از اینجهه بنده استدها میکنم که زودتر رایورت تفسیر اینماده را به مجلس رایورت

داشتم که وضع آنجا خوب نیست طایفه سکوند و بعضیها اسباب اغتشاش شده اند و باید برای هرستان یک اردوی منظم خیلی صحیح با یک سردار کافی درستی فرستاده شود که کامل آن صفحه را امنیت بدهد در هیئت وزرا هم فعلا مشغول همین مذاکره هستیم اگرچه حکومت بروجرد و ارستان این چند روزه خواهد رفت ولی گمان من اینستکه مفید نشود باید همانطوریکه هر رض کردم بکاره قشوی برای نظم آنجا بود مشغول هستم انشاء الله بزوری انجام خواهد شد در مسئله نظمیه و امنیه آنجا این مسئله از سابقه بوده است و از این بابت اطلاع صحیحی ندارم ولی کلماتی برای نظمیه و امنیه آنجا مطابق آن مذاکرای که در مجلس خصوصی گردام مأمور صحیحی برای آنجا خواهم فرستاد که آنجاهارا هم امن کند و راه آنجا یعنی خرم آباد هم باز بشود.

بهجهت - چون حضرت اشرف والا آفای وزیر داخله بخوبی مسبوق هستند دیگر زحمت نمی دهم که راه خرم آباد هم مشغوش است معلوم می شود که خاطر مبارکشان از این باب متنفذ کر و مسبوق است با اینجهه دیگر تصدی عیشان نمی دهم و امیدوارم بزودی اقدام و انجام بدهند ولی یک مسوالی میکنم از آفای وزیر پست و تلگراف در خصوص پست بین خرم آباد و شوشتر و دزفول که این پست در معنی وصل می کرده است هم تجارت داخلی و هم خارجی هرستان را باطرهان از طریق نزدیک وابن پست یک چندی بواسطه نامنی آنجا تعطیل شد ولی بعد خود طوایف سکوند و دیرک وند حاضر شدند که کاری به پست نداشته باشد که دائز باشد ولی یک چیز خیلی عجیب و غریبی شنیده ام و آن اینکه در دزفول مکاتب پستی را که می دهنده پستخانه علاوه بر قیمت تمیز مخارج یکمفر فاصله اکه از دزفول بخرم آبادمیرود فوق الماده از تجار می گیرد حالاما اگر خواسته باشیم پست آنجا را تعطیل کنیم در واقع تعطیل یک تجارت معظمی را کرده ایم برای اینکه این رشته مفصل است یعنی ازمه مجرمه و شوشت و دزفول کرفته و صل می کند بهنازد و بروجرد و عراق و راه نزدیک است که نمی شود تعطیل کرد از اینجهه آن مخارج یکه گرفته می شود استدها دارم از آفای وزیر پست و تلگراف که چون قانونیت ندارد یک ترتیبی بدهند که دیگر اضافه بر قیمت تمیز از اهالی آنجا گرفته نشود.

وزیر پست - یک چیزی بعنوان فاصلی میگرفتند ولی بنده صریحاً نوشتم نگیرند و دیگر نمیگیرند چیزی که هست عجالة امانت ندارد و فقط مکاتب را قبول می کنند بعد درباره امانت هم فراری داده خواهد شد.

بهجهت - مقصد اهالی هم همین بوده که این پست دائز باشد کاری بگرفتن امانت ندارد و حالا که اقدام فرموده اند هر ضی ندارم.

رئیس - آفای رئیس وزیر فرمایشی داشتید بفرمائید.

رئیس وزراء - بنده عرضی نداشتیم جز معرفی وزیر علوم که وعده کرده بودم روز شنبه میکنم چنان آفای حکیم الملک را بوزارت

دا که آفاشیخ رضا اظهار کردند خوب است جزء دستور جلسه آن به بگذارند که کمپیون تفسیر میتواند رایورت بدھند برای اینکه قانون عمومی تقریباً پنجاه ماده‌اش از مجلس گذشته است و برای یک ماده عموق مانده است و اگر این یک نفر انتخاب شود که در دو جلسه دیگر در باب آن یک ماده‌هم اخذ رأی شده و قانون محاسبات عمومی از مجلس بگذرد خیلی بجا خواهد بود.

(مجلس یک ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۱۸۸

صورت مذاکرات مشروح روز ۵ شنبه ۱۳۴۸ ذی‌حججه الحرام

مجلس دو ساعت و ده دقیقه قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آفای ذکاء‌الملک تشکیل شد صورت مجلس روز شنبه (۷) را آفای معاضد - الملک فرائت نمود .
غائبین جلسه قبل - ممتاز‌الدوله - حاجی و کمال - الرعایا - مستشار‌الدوله - آقا میرزا اسدالله‌خان - سیده‌دار اعظم - سردار اسعد - بدون اجازه .
آقا میرزا ابراهیم‌خان - دکتر اسماعیل‌خان کاشف - دهخدا - آقا میرزا رضا خان با اجازه غائب بودند .
حاجی محمد کریم‌خان - حاج میرزا زین‌العابدین حاجی امام جمعه مریض .
وحید‌الملک - آقا شیخ محمد حسین یزدی - آقا شیخ محمد خیابانی - معتمد التجار - معین - الرعایا - فهیم‌الملک - آقا سید حسین اردبیلی - حاج آقا - مرتضی قلیخان بختیاری - حاج شیخ - الرئیس - نیر‌السلطان - لوعا‌الدوله - حاج شیخ اسدالله - آقا شیخ مهدی نجم آبادی بموقع مقرر حاضر نشدند .

رئیس - درباب صورت مجلس ملاحظاتی اگر هست بفرمانید .

ادیب التجار - عرض بندۀ راجع بصورت مجلس نسبت ولی میخواستم تقاضا کنم که طرحی که درخصوص نفع احتکار پیشنهاد کرده ام جز دستور گذشته شود که زودتر از مجلس بگذرد چون امر نان خیلی سخت است این یک تسهیلی برای آن بشود .

حاج شیخ الرئیس - بندۀ در جلسه مصاّبه قبیل از وقت حاضر شده بودم چنانچه همیشه این طریق را معمول داشتم فقط دم درب مجلس مقدس‌الهالی شمیران برای تشكیلات و مقاصدی که داشتم و عرض داده بودند مرا توقف کردند از این جهت می توأم عرض کنم که بندۀ غائب بوده و حاضر نه مثل دیگران غائب و خاسر .

لوعا‌الدوله - اگرچه خوش نبست که وقت مجلس باین مذاکرات بگذرد ولی لازم می داشم عرض کنم که روز شنبه بواسطه اینکه با اعضاء کمپیون تفتیش برای تفتیش رفته بودم اگر دیر حاضر شده ام برای آن بوده است .

کاشف - اعضاء کمپیون فواید عامه آن چند نفریکه غائب هستند بندۀ تقاضا نمیکنم که عوض ایشان انتخاب شود برای اینکه خیلی از اعضاء حاضر نبستند

شده است بشود برای اینکه کلیه از فراید شنیده‌ام که بعضی تصوفاتی که از شعبات بلدیه شده است یک نتایج خوبی بدی خواهد داشت و هنوز که بطور بدی نشده است باید جلو گیری شود .

وزیر پست - هیئت وزرا مشغول هستند که برای بلدیه یک چیزی بیاورند پیشنهاد کنند و اگر یک اندازه تأخیر شده است در جلسه آنها پیشنهاد خواهد شد .

حقیق السلطنه - در ضمن اداراتی که در تحت ریاست وزارت علوم داخل در حوزه مسؤولیت هستند انتطباعات است و همچو تصور می‌کنم که آفای رئیس‌الوزرا فراموش کرده آنرا اسم پرونده متنمی هستم که بفرمانی داشت انتطباعات هم جزء ادارات این وزارت توانه است و آفای وزیر علوم مسئول جریان امور آن خواهد بود با خیر .

رئیس‌الوزرا - این مطلب مسلم است و بندۀ از این‌جهة محتاج ندانستم با اینکه جزء بدهم عرض کردم که جناب آفای حکیم‌الملک را وزیر علوم باضمائیکه هست و در زمان وزارت جانب صنیع‌الدوله جزء آن بوده است معرفی می‌نمایم والبته انتطباعات هم جزء وزارت علوم بوده است و همانطور که فرمودند اشتباه شده است که از آن اسم برده شود ولی البته جزء وزارت علوم خواهد بود .

آفای شیخ رضا - عرایض بندۀ راجع بکمپیون تفسیر است چون اعضاء کمپیون تفسیر است چون اعضاء کمپیون تفسیر بکی آنها مریضند و نمی‌توانند هم در مجلس و هم در کمپیون حاضر شوند بکی دو تای دیگر هم که حاضر نمی‌شوند دو تای دیگر هم که در کمپیون خارجه حاضر می‌شوند برای اینکه کارهای آن کمپیون زیاد است و کم اتفاق می‌افتد که وقت پیدا بگنند و در این کمپیون حاضر شوند باین‌جهة عرض می‌کنم که مجلس باید ملاحظه کنند که در آنها اعضاء بی‌پروا کسانیکه کار نمی‌کنند و حاضر نمی‌شوند انتخاب نگفند و اگرچه والا موقع نیست وقت که اینکه حاضر شوند و زاده شد و در مجلس قرائت شدو قرار شد که فرستاده شود وزارت داخله تاری و وزارت داخله هم در این‌خصوص معلوم شود و در مجلس زود تر در مجلس باید اینستکه حالا استفاده می‌کنم از آفای وزیر داخله که اهتمامی بفرمانی داشت که زودتر این‌طلب را به مجلس پیشنهاد نمایند برای اینکه قرائت شد و قرار شد که فرستاده شود وزارت داخله ایشان هم مریض هستند .

دکتر امیر خان - چون آفای وزیر داخله تشریف دارند وقت را غنیمت می‌شمارم که فرمایش آفای دکتر علیخان را که در اول مجلس فرمودند درباب قرانی‌نها بادآوری نمایم که یک را بودتی از کمپیون تفتیش صحیه نوشته شد و در مجلس فرمایش شد و قرارداده شد که فرستاده شود وزارت داخله ایشان هم مریض هستند .

دکتر امیر خان - چون آفای وزیر داخله تشریف دارند وقت را غنیمت می‌شمارم که فرمایش آفای دکتر علیخان را که در اول مجلس فرمودند درباب قرانی‌نها بادآوری نمایم که یک را بودتی از کمپیون تفتیش صحیه نوشته شد و در مجلس فرمایش شد و قرارداده شد که فرستاده شود وزارت داخله ایشان هم مریض هستند .

خرفیور داخله - انشاء‌الله اطاعت می‌کنم همچنان مشغول مذاکره هستیم تا این‌ازمه‌ای هم خودشان اطلاع دارند که مشغول مذاکره هستیم و بزودی نتیجه حاصل شده صورت مسئله مجلس مقدس پیشنهاد خواهد شد .

معززالملک - بندۀ میخواستم بادآوری کنم جوابی را که در دو جلسه قبل هیئت وزرای محترم از اظهار بندۀ فرمودند درباب انفعال بلدیه که وعده داده بودند یک اصلاحی درباب بلدیه بگشند و قراردادند که در جلسه آنها آن جلسه بکی پیشنهادی در این‌خصوص به مجلس مقدس بندۀ اینکه وعده می‌کنم که خوب است وزرای محترم فراموش نگفند این وعده‌هایی را که میدهند و اینکوئه مسائلی را که این‌باب از جار قلوب مردم را فراهم می‌کنند زودتر در اصلاح آنها اقدام بگفند اگرچه شنیدم اعضاء بلدیه استهفا کرده اند ولی بصرف استهفا این معایب رفع نمی‌شود باید در مقام اصلاح امور آن برآمد که رفع این نتیجه بکی حاصل

رئیس - چون روز شنبه عداضیح است پنا بر این مجلس تعطیل خواهد بود و جلسه آنها روز پنجم شنبه است دستور آنجلسه شور در بقیه قانون داده شود .

ادیب التجار - چون صحبت از بلدیه شدو آفای معززالملک در دو جلسه اقدام و در این جلسه در این‌خصوص مذاکره و سوال کرده می‌خواستم عرض کنم آن طرحی را که بندۀ در این‌خصوص پیشنهاد کرده‌ام وطبع و توریع هم شده است جزء دستور امر وزارت بگذارد که به مجلس باید .

رئیس - آن باید بیاید به مجلس و در قابل توجه بودنش رای کرفته شود در جلسه آنها در قابل توجه بودنش رأی مبکریم .

حاج عزالم الک - انتخاب آن یک نفری